

Сидоренко В.В. Майстер-клас як ефективна форма розвитку педагогічної майстерності вчителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти / В.В. Сидоренко // materiały VIII Międzynar. nauk.-prakt. konf. «Nauka i inowacja – 2012» (07-15 października 2012 r.). – Vol. 10. Pedagogiczne nauki : Przemysł: Nauka i studia, 2012. – S. 98-100.

Педагогічні науки/4. Стратегічні напрями реформування системи освіти

К.філол.н., доц. Сидоренко В.В.

Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Майстер-клас як ефективна форма розвитку педагогічної майстерності вчителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти

Педагогічна майстерність є індивідуальним внеском у педагогічну культуру суспільства, і лише повне усвідомлення механізмів власної педагогічної дії уможлиблює передачу майстерності іншим [1, с. 6]. Прикметною діяльнісною характеристикою словесника-майстра є наявність цілої школи колег-послідовників, однодумців, продовжувачів основних концептуальних ідей і позицій, які, десимінуючи його перспективний досвід або окремі елементи, збагачуючись новими педагогічними ідеями, вибудовують на цьому плідотворному ґрунті проект власної педагогічної дії, поступово формують індивідуальний професійний почерк, авторський стиль діяльності. На підтвердження слушності нашої думки виступають ідеї І.А. Колесникової і О.В. Титової [2, с. 230]: «Відмінною рисою майстра є усвідомлення механізмів успішності своєї праці і джерел унікальності свого досвіду, що породжує здібність ставити і вирішувати (у межах своєї компетенції) професійні завдання будь-якого рівня складності, від прикладних до методологічних, а також передавати свою майстерність іншій людині (особисто, «із рук в руки», шляхом створення наукових і методичних праць, літературного представлення досвіду). Але у будь-якому випадку в них обов'язково присутні не просто опис чи демонстрація дій майстра, але передача ним принципів, ціннісних установок, технологій своєї праці, яка забезпечує відтворюваність смислу і логіки успішних професійних дій іншими людьми». Для передачі власного

перспективного досвіду словесник-майстер організовує мережевий професійний обмін професійно вартісною інформацією, ініціює професійний діалог у межах методичного об'єднання (шкільного, районного, обласного) учителів української мови і літератури, циклової комісії, включений у певні соціокультурні рамки і постійно перебуває в просторі міжлюдських взаємин.

Ефективною формою десимінації передового перспективного педагогічного досвіду, тобто його узагальнення, поширення і передачі, розвитку педагогічної майстерності вчителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти є *майстер-клас*. Недаремно В.О. Сухомлинський [4, с. 135-137] вважав, що вдосконалення педагогічної майстерності передусім відбувається через творче запозичення педагогічного досвіду інших педагогів: «Запозичення найкращого досвіду – це не механічне перенесення окремих методів і способів у свою роботу, а перенесення ідеї. Щоб навчатися в кращих майстрів, треба в чомусь переконатися» [4, с. 136]. Осмислення досвіду словесника-майстра, на думку українського дослідника, допомагає простежити взаємозв'язки у власній практиці, є поштовхом для народження інноваційних педагогічних ідей.

Учитель української мови і літератури, який досяг високого рівня педагогічної майстерності, виносить на загальне і публічно презентує перед колегами вироблену систему ексклюзивних педагогічних дій, що виходять за межі стандарту та пов'язані із засвоєнням учнями предметних компетентностей і компетенцій з української мови і/або літератури, організацією суб'єкт-суб'єктного фасилітативного формату взаємодії, відпрацьовує способи продуктивної діяльності, ділиться секретами, родзинками свого інноваційного педагогічного досвіду, представляє оригінальні форми, методи, прийоми ефективною навчальною і комунікативною взаємодією. Варто зазначити, що досвід майстерного вчителя української мови і літератури характеризується **системністю, ексклюзивністю, оригінальністю, концептуальністю, інноваційністю, вивіреністю до рівня технологічно послідовного алгоритму педагогічних дій, ефективністю**. Під час проведення майстер-класу вчитель

української мови і літератури виконує інноваційні ролі андрагога, консультанта, методиста, фасилітатора, імпровізатора, наставника, тренера, тьютора, коуча. Учасники майстер-класу, зокрема колеги-предметники, представники методичного об'єднання (циклової комісії) учителів-словесників, слухачі курсів підвищення кваліфікації, конкурсанти (якщо мова йде про фаховий конкурс) тощо, опановують творчу лабораторію вчителя-майстра та технології її створення, наслідують високу культуру мовлення і мислення, отримують досвід підготовки до проектування адаптивного освітнього середовища, оволодівають основами технологічного і методичного мистецтва, інноваційними способами розв'язання навчально-виховних завдань.

За умови цілковитої відтворюваності педагогічних дій і продуктивних способів словесника-майстра вони можуть не дати такого високого результату в професійно-педагогічній діяльності інших учителів-предметників, оскільки Авторську систему майстра треба адаптувати до конкретних обставин, ураховуючи індивідуальний стиль роботи, здатність до педагогічної імпровізації, психофізіологічні характеристики (тип темпераменту, голос, стиль діяльності, ораторське мистецтво) тощо. Крім того, у випадку дії за зразком професійно-педагогічна діяльність здійснюється лише на *репродуктивному рівні*. Тому креативні якості словесника-майстра, його оригінальний світогляд, прагнення до творчого самовираження не дозволяють копіювати чужі педагогічні дії, не допускають стереотипності і трафаретності. Безперечно, певні елементи педагогічної майстерності вчителя-професіонала знаходять подальшу реалізацію, слугують своєрідним технологічним еталоном. Цілковиту слухність із цього приводу має думка В.А. Міжерикова і Т.А. Юзефавичус [3, с. 152], що досвід здійснення діяльності за зразком повинен доповнюватися досвідом в реальній мінливій ситуації і досвідом творчої діяльності.

Література

1. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність – технологія педагогічної дії [Текст] / Іван Андрійович Зязюн / . – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 6-12.
2. Колесникова И.А. Педагогическая психология : уч. пособ. для студ. высш. учеб. завед. / Ирина Аполлоновна Колесникова, Елена Владимировна Титова. – М.: Академия, 2005. – 256 с.
3. Мижериков В.А. Введение в педагогическую деятельность : уч. пособ. для студ. пед.

уч. заведений [Текст] / Василий Андреевич Мижериков, Татьяна Анатольевна Юзефовичус. – М.: Педагогическое общество России, 2005. – 352 с.

4. Сухомлинський В.О. Сто порад учителям [Текст] / Василь Олександрович Сухомлинський. – К.: Рад. шк., 1988. – 304 с.